

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4243/2020
02.03.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бранко Луковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Здравко Ћосић, адвокат из ..., ради чинидбе, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2229/19 од 24.02.2020. године, у седници одржаној 02.03.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2229/19 од 24.02.2020. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Брусу П 494/17 (11) од 24.07.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и наложено туженом да престане са узнемиравањем тужиоца и да му омогући несметано коришћење пута и то: пута који полази од неспорног сеоског пута – к.п. бр. .../... КО ..., преко спорног дела к.п. бр. ... КО ... према западу кроз к.п. бр. ... КО ... у дужини од око 53 м, затим истим правцем кроз к.п. бр. .../... КО ... у дужини од око 17 м, одакле наставља даље кроз к.п. бр. .../... КО ... још за око 10 м, па поново долази до к.п. бр. ... КО ... у дужини од око 17 м, где се граничи тужиочев део, затим у дужини од 55 м кроз тужеников део к.п. бр. ... и у дужини од 25 м, где се граничи тужиочев део, одакле пут наставља даље истим правцем, сада границом к.п. бр. ... и .../..., обе КО ... у дужини од око 32 м до тужиочевог дела к.п. бр. ... КО ..., затим у дужини од око 60 м до тужениковог источног дела к.п. бр. .../... КО ... па даље кроз тужиочев део к.п. бр. .../... КО ... у дужини од око 45 м, где се у средини заравнатог дела завршава; пута који полази из дворишта тужиоца иза старе куће на к.п. бр. ... КО ..., кроз двориште туженог – к.п. бр. ... КО ..., а потом даље кроз остале парцеле према реци у укупној дужини од око 170 м и исти служи за долазак у к.п. тужиоца бр. .../... КО ... у површини од 0,46,85 ха и делове који припадају тужиоцу од к.п. бр. .../... КО ... у површини од 0,22,49 ха, као и део од к.п. бр. ... КО ... у површини од 0,62,70 ха; пута који се одваја од спорног пута одмах испод куће туженика и иде правцем северозапад – југоисток кроз к.п. бр. ... КО ... у дужини од 27,5 м кроз део који придржава тужени, одакле пут даље води у реку и служи за опслуживање к.п. бр. ..., ..., ..., .../... све КО ... и за одржавање водоводног црева које прелази преко реке. Ставом другим изреке, наложено је туженом да врати у првобитно стање: пут који се одваја са неспорног пута који води према штали на самом југоисточном делу к.п. бр. .../... КО ... и простире се преко крајњег дела к.п. бр. ... КО ...

на коме је ископан канал дужине 4,0 м ширине 0,5 м и дубине 0,3 м и на његовој ивици је набачена земља у висини од 0,3 м, као и на кривини изнад штале туженог на к.п. бр. ... КО ... са неспорног пута, са ког се одваја спорни пут који води према засеоку ... за звана места „...“ и „...“, на коме је ископан канал дужине 3,0 м, ширине 0,5 м и дубине 0,3 м и на његовој ивици набачена земља висине 0,3 м, а на 3м од канала на путу се налазе два танка, један вертикални, други хоризонтални између којих је ширина пролаза 1,3 м, тако што би канале затрпао земљом, земљу сабио и са спорног пута померио два танка, и на тај начин омогућио тужиоцу несметано коришћење спорног правца ради доласка до својих парцела и несметане обраде истих и пут који се одваја од спорног пута одмах испред куће туженог и иде правцем северозапад – југоисток кроз к.п. бр. ... КО ... у дужини од 27,5 м, кроз део који придржава тужени, на ком правцу су засађене крушке и у једном реду осам стабала, а у другом реду девет стабала крушке, тако што би извадио засађене крушке и на тај начин омогућио тужиоцево несметано коришћење спорног правца пута који и даље води у реку и служи за опслуживање к.п. бр. ..., ..., ..., .../... све у КО ... и задржавање водоводног црева које прелази преко реке. Ставом трећим изреке наложено је туженом да тужиоцу на име накнаде штете због немогућности коришћења имања исплати 157.060,80 динара, са законском затезном каматом од 28.05.2018. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, наложено је туженом да тужиоцу на име трошкова поступка плати 175.932,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2229/19 од 24.02.2020. године, након одржане расправе, укинута је првостепена пресуда и одбијени, као неосновани тужбени захтеви тужиоца ближе наведени у изреци првостепене пресуде и обавезан тужилац да туженом на име трошкова поступка плати 127.350,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку-ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11,... 18/20), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку није почињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужиоца ВВ, правни претходни туженог ГГ и ДД су се 1956. године издвојили у посебна домаћинства, а уговор о деоби непокретног имања оверен је од стране суда 1964. године. Уговором је одређено да ГГ припада $\frac{1}{2}$, а ДД и ВВ по $\frac{1}{4}$ парцела које су биле предмет деобе. Уговором нису дефинисали које су парцели или који реални делови парцела припали коме од деобничара, већ је одређено да ће приликом изласка геометра на лице места издвојити имање како су путем физичке деобе добили на део, с тим да сваки свој физички и фактички део држи и ужива. Након овере уговора геометар није изашао на лице места ради издвајања делова које су уговарачи добили на део, али се зна које конкретно земљиште користи сваки од деобничара, односно њихови правни следбеници, а у катастру непокретности лица која су уписана као носиоци права

својине на предметним парцелама уписана су са идеалним деловима, као сувласници. Мере и границе земљишта које деобничари односно њихови правни следбеници држе на терену не поклапају се са катастарским мерама и границама. На основу налаза и мишљења судског вештака геодетске струке извршена је идентификација парцела које су биле предмет уговора о деоби и спорни путни правци, као и постављене препреке у виду ископаних канала. Описани спорни путни правци по изјашњењу вештака на терену су и једини правци према описаним непокретностима од куће тужиоца. Из налаза и мишљења судског вештака пољопривредне струке следи да штета коју тужилац трпи због немогућности коришћења својих парцела, које су ливаде укупне површине 2.16.37 ха износи 52.353,60 динара годишње.

Првостепени суд је усвојио захтеве тужиоца, применом члана 81. Закона о основама својинскоправних односа, сматрајући да тужилац тражи заштиту по основу права на државину, а не заштиту обичне државине – фактичке власти на ствари, коју регулише одредба члана 75. истог закона, као и да тужилац има право на накнаду штете применом члана 154. став 1. Закона о облигационим односима, због немогућности да пролази спорним путним правцима до повласних парцела.

Другостепени суд је, након одржане расправе, укинуо првостепену пресуду и одбио захтеве тужиоца, сматрајући да тужилац тужбом тражи заштиту права службености пролаза описаним трасама и да тужилац нема право на тражену заштиту, јер тужилац не може имати право стварне службености на парцелама на којима је сувласник, нити може остварити заштиту права службености тужбом у парничном поступку, а да чланом 5. уговора о деоби непокретног имања није конституисано право службености пролаза, пошто су до тада све парцеле биле власништво истог лица. Осим тога другостепени суд је сматрао да док се не изврши деоба сувласничких непокретности да странке начин коришћења истих могу да регулишу у ванпарничном поступку.

Оваква одлука другостепеног суда се не може прихватити као правилна, јер се основано ревизијом указује на погрешну примену материјалног права, због чега чињенично стање није у потпуности утврђено.

Законом о основама својинскоправних односа чланом 3. став 1. прописано је да више лица има право сусвојине на неподељеној ствари када је део сваког од њих одређен сразмерно целини (идеални део). Чланом 14. став 1. прописано је да сувласник има право да ствар држи и да је користи заједно са осталим сувласницима сразмерно свом делу, не повређујући права осталих сувласника. Чланом 15. став 1. прописано је да сувласници имају право да заједнички управљају стварју, а ставом 4. да за предузимање послова који прелазе оквир редовног управљања (отуђење целе ствари, промена намене ствари, издавање целе ствари у закуп, заснивање хипотеке на целој ствари, заснивање стварних службености, веће поправке и сл.) потребна је сагласност свих сувласника.

Сагласно напред наведеном, институт сусвојине регулисан је чланом 13. Закона о основама својинскоправних односа и према тој законској одредби сусвојина постоји када на једној ствари право својине припада већем броју лица, а пошто ствар није подељена, то нико од сувласника нема искључиву власт на физички одређеном делу

ствари, него свако врши своја власничка овлашћења сразмерно свом сувласничком делу, на целој ствари, како је то прописано чланом 14. истог закона. Идеални део је део права на ствари, зато сваки сувласник има идеални део на свакој честици заједничке ствари.

Странке су сувласници предметних непокретности. Правни претходници странака су се 1956. године издвојили у посебна домаћинства, и стим у вези закључили уговор о деоби непокретног имања, који је оверен од стране суда 1964. године, међутим, уговором нису дефинисали које су парцели или који реални делови парцела припали коме од деобничара, већ је одређено да ће приликом изласка геометра на лице места издвојити имање како су путем физичке деобе добили на део. Између правних претходнока странака, као сувласника није извршена деоба, а мере и границе земљишта које странке држе на терену не поклапају се са катастарским мерама и границама, због чега странке, као сувласници предметних непокретности, а сходно напред цитираним одредбама Закона о основама својинскоправних односа, немају искључиву власт на физички одређеном делу предметних непокретности, него свако има право да врши своја власничка овлашћења сразмерно свом сувласничком делу, на свим непокретностима. Тужилац сматра да је повређен у свом праву у погледу начина коришћења заједничких непокретности и тужбом тражи заштиту тих права, односно да се наложи туженом да престане да га узнемирава у коришћењу тих права, како то произлази из постављеног захтева и списка, па се не може прихватити, као правилан закључак другостепеног суда да тужилац тужбом тражи заштиту права службености пролаза описаним трасама и да је стога његов захтев неоснован. Наиме, тужбени захтеви се идентификују по тужбеном предлогу (петитуму) и по чињеницама на којима се тај предлог заснива (чињенични основ тужбеног захтева). Суд није везан за правни основ тужбеног захтева, али је зато везан за чињенице на којима тужилац заснива захтев. Па како је другостепени суд погрешно сматрао да се ради о тужби за заштиту права службености, јер из списка следи да је тужилац тужбом тражио заштиту својих права коришћења заједничких непокретности и да се наложи туженом да престане да га узнемирава у коришћењу тих права, то је другостепени суд о томе морао и да одлучи, правилним утврђењем свих чињеница релевантних за примену материјалног права, што је у овом случају изостало.

Стога, а са напред наведених разлога, другостепена пресуда је морала бити укинута и предмет враћен том суду на поновно суђење.

У поновном поступку другостепени суд ће, у складу са напред наведеним, правилном оценом изведених доказа, правилно и потпуно утврдити чињенично стање, те ће правилном применом материјалног права поново одлучити о основаности захтева тужиоца, водећи рачуна о правној природи сувласништва и стим у вези овлашћењима сувласника.

С обзиром да је укинута одлука о захтеву за престанак узнемиравања, укинута је и одлука о накнади штете, јер иста зависи од одлуке о захтеву за престанак узнемиравања.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 3. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Старајина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић